

De gröna näringarnas betydelse i Oxelösunds kommun

1. Sammanfattning

Med de gröna näringarna förstås all näringsverksamhet som har sin bas i jord, skog och landsbygdens miljö. Medräknat föregående och efterföljande led till verksamheten på gårdarna bidrar de gröna näringarna till ekonomi och sysselsättning i Oxelösunds kommun.

- Det finns inte något jord- eller skogsbruk i kommunen. Trots detta finns det i kommunen sysselsättning i andra näringsgrenar som är kopplade till de gröna näringarna. Det innebär att jord- och skogsbruk i andra kommuner skapar sysselsättning i Oxelösund.pdf.
- Förädling av jord- och skogsbrukets produkter sysselsätter 20 personer i kommunen. Underleverantörer till såväl primärproduktion som förädling sysselsätter ytterligare 140 personer.
- Totalt är således 160 personer, eller 2,9 % av alla som arbetar i kommunen, direkt eller indirekt, sysselsatta i produktion av livsmedel och skogsprodukter.
- De som på så sätt direkt eller indirekt arbetar med produktion av livsmedel och skogsprodukter skapar ytterligare sysselsättning i det lokala samhället genom att de och deras hushåll efterfrågar varor och tjänster för sitt dagliga liv. Deras del av all sådan sysselsättning i kommunen kan beräknas till ungefär 100 personer i olika lokala servicenäringar i kommunala verksamheter och lokalt näringsliv. Det motsvarar 1,1 % av kommunens totala sysselsättning.

Om även dessa s.k. inducerade sysselsättningseffekter inräknas, får således sammanlagt 4,0 % av alla som arbetar i kommunen på ett eller annat sätt sin sysselsättning från produktionen av livsmedel och skogsprodukter.

2. Allmänna data

Ytan av Oxelösunds kommun är 4 000 hektar, varav 34 % används till jord- och skogsbruk. Tätorter upptar 32 % av landytan, vilket är mycket högt jämfört med hela riket. Se tabell 2.1

Tabell 2.1 Landarealens fördelning, hektar och procent

	Kommunen		Hela länet		Hela riket	
	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%
Jordbruksmark	238	6,7	145 132	23,8	3 137 289	7,6
Skog	975	27,4	333 355	54,6	22 326 760	54,4
Tätorter m.m.	1 126	31,7	16 129	2,6	557 427	1,4
Annan mark	1 218	34,2	115 618	19,0	15 006 295	36,6
<i>Summa landareal</i>	<i>3 557</i>	<i>100,0</i>	<i>610 234</i>	<i>100,0</i>	<i>41 027 771</i>	<i>100,0</i>

"Tätorter m.m." anger tätorter med mer än 200 invånare samt större arbetsplatsområden, t.ex. industriområden, flygplatser m.m. Annan glesare bebyggelse utanför tätorter (bostäder, fritidshus, jordbruksbyggnader, vägar m.m.) ingår i "Annan mark", men utgör där en mycket liten del.

I kommunen bor 11 100 personer. Medelåldern är 45,1 år, vilket är betydligt högre än riksmedel-talet (41,0 år). Av kommunens invånare var år 2006 sammanlagt 5 300 personer sysselsatta med arbete i eller utanför kommunen. Antalet sysselsättningstillfällen i kommunen var 5 500 st, vilket innebär att i genomsnitt 200 personer pendlade från andra kommuner till arbeten i Oxelösund.pdf.

Befolkningen fördelade sig enligt SCB:s senaste tätortsundersökning (2005) på landsbygd och tätorter enligt tabell 2.2. Som tätorter definieras områden med högst 200 meter mellan husen och med minst 200 invånare. Landsbygd, dvs. områden utanför tätorterna, inkluderar mindre s.k. småorter. Endast 2,6 % av kommunens befolkning bor på dess landsbygd.

Tabell 2.2 Befolkningens fördelning på landsbygd och tätorter år 2005, invånare och procent

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>
Landsbygd	291	2,6	47 292	18,1	1 415 800	15,6
Tätorter med 200-999 invånare	0	0,0	20 799	7,9	574 603	6,4
Tätorter med 1000-2999 invånare	0	0,0	19 186	7,3	654 536	7,2
Tätorter med 3000-9999 invånare	0	0,0	42 188	16,1	1 187 570	13,1
Tätorter med minst 10 000 invånare	10 843	97,4	132 430	50,6	5 215 243	57,6
<i>Summa invånare år 2005</i>	<i>11 134</i>	<i>100,0</i>	<i>261 895</i>	<i>100,0</i>	<i>9 047 752</i>	<i>100,0</i>

3. Jord- och skogsbruk

I kommunen finns mindre än 10 jordbruksföretag.

Där finns 975 ha skog, varav endast c:a 10 % i s.k. familjeskogsbruk.

I tabell 3.1 redovisas vissa uppgifter om kommunens jordbruk år 2007 enligt Jordbruksverkets statistik.

Tabell 3.1. Jordbrukets omfattning år 2007

	<i>Kommunen</i>	<i>Hela länet</i>	<i>Hela riket</i>
Antal företag med minst 2 ha åker	<10	2 157	72 609
Åkerareal, ha	218	126 247	2 647 967
Bestesmark, ha	26	18 885	489 329
<i>Summa jordbruksmark, ha</i>	<i>244</i>	<i>145 132</i>	<i>3 137 296</i>
<i>D:o per företag, ha</i>	<i>..</i>	<i>67</i>	<i>43</i>

I tabell 3.2 redovisas åkerarealens användning med fördelning på de viktigaste grödgrupperna. Eftersom antalet företag i kommunen är mindre än 10 redovisas endast länets och rikets andelar.

Tabell 3.2. Åkerarealens användning år 2007, procent

	<i>Kommunen</i>	<i>Hela länet</i>	<i>Hela riket</i>
Spannmål	..	42	37
Vall och grönfoder	..	33	43
Andra växslag	..	8	9
Träda, obrukad åker	..	17	11
<i>Summa</i>	<i>..</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

LRF har i kommunen 9 medlemmar som brukar åker eller skog. De har tillfrågats om vilka verksamheter de bedriver i företagen. På grund av för få svarande kan resultaten inte redovisas för kommunen.

I kommunen finns 975 hektar skog. Se tabell 3.3. på följande sida.

Tabell 3.3. Skogsarealens fördelning 2007, hektar och procent

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Ha</i>	<i>%</i>	<i>Ha</i>	<i>%</i>	<i>Ha</i>	<i>%</i>
Familjeskogsbruk	96	9,8	270 224	81,1	11 509 188	51,5
Storskogsbruk	879	90,2	63 131	18,9	10 817 572	48,5
<i>Summa skogsareal</i>	<i>975</i>	<i>100,0</i>	<i>333 355</i>	<i>100,0</i>	<i>22 326 760</i>	<i>100,0</i>

Av kommunens skogsmark hör 10 % till det s.k. familjeskogsbruket (fysiska personer, dödsbon, fåmansägda AB m.m.)

Kommunens jord- och skogsbruk omsatte sammanlagt 2 milj. kr år 2006. Se tabell 3.4. Bland intäkter av jordbruksprodukter ingår inte intern omsättning inom och mellan gårdar.

Tabell 3.4. Jord- och skogsbrukets bruttointäkter år 2006, milj. kr och procent

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>
Jordbruksprodukter	1,3	52,6	1 414,1	74,3	37 408,3	62,0
Trädgårdsprodukter	0,0	0,0	72,8	3,8	3 816,5	6,3
Familjeskogsbruk	0,1	4,9	341,7	17,9	12 635,4	20,9
Storskogsbruk	1,0	42,5	75,4	4,0	6 500,5	10,8
<i>Summa bruttointäkter</i>	<i>2,5</i>	<i>100,0</i>	<i>1 904,0</i>	<i>100,0</i>	<i>60 360,6</i>	<i>100,0</i>

Skogsbruket svarar för 47 %, vilket är högt jämfört med stora delar av landet i övrigt. Av skogsintäkterna svarade familjeskogsbruket för 10 %.

I föregående tabell ingår alla intäkter av jord- och skogsbruk i kommunen. I tabell 3.5 redovisas intäkter för enbart kommunens jordbruksföretag, dvs. de företag som brukar minst 2 hektar åker. Där ingår dessa företags intäkter från jordbruk, från den skog som de äger (5 % av all skog i kommunen) samt från verksamheter utanför deras jord- och skogsbruk, t.ex. turism, snöröjning, energiproduktion.

Tabell 3.5. Jordbruksföretagens bruttointäkter år 2006, milj. kr och procent

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>	<i>Milj.kr</i>	<i>%</i>
Jordbruk och trädgård	1,3	52,0	1 486,9	66,0	41 224,8	69,7
Skogsbruk	0,1	4,0	174,2	7,7	4 493,1	7,6
Andra verksamheter i företagen	1,1	44,0	592,5	26,3	13 445,4	22,7
<i>Summa bruttointäkter</i>	<i>2,5</i>	<i>100,0</i>	<i>2 253,6</i>	<i>100,0</i>	<i>59 163,3</i>	<i>100,0</i>

LRF har i sin ovannämnda undersökning tillfrågat medlemmarna om förekomsten av kompletterande driftsgrenar i företagen. Därmed menas i detta sammanhang verksamheter inom företagen vid sidan av deras jord- och skogsbruk. LRF har i kommunen 9 medlemmar. För få medlemmar har deltagit i undersökningen för att resultaten skall kunna redovisas.

Tabell 3.6. LRF-medlemmars kompletterande driftsgrenar år 2008, antal och procent

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>
Entreprenadarbeten	607	26,3	12 978	25,8
Produktion av förnybar energi	251	10,9	6 581	13,1
Förädling och försäljning av gårdsprodukter	47	2,0	1 412	2,8
Hästar (avel, trav, stallplatsuthyrning, etc)	304	13,2	7 478	14,9
Turism	240	10,4	5 176	10,3
Förädling av trä	54	2,3	2 293	4,6
Uthyrning av lokaler	551	23,9	7 911	15,7
Andra verksamheter	250	10,9	6 413	12,8
<i>Summa</i>	<i>6</i>	<i>100,0</i>	<i>2 304</i>	<i>100,0</i>	<i>50 242</i>	<i>100,0</i>

Intäkterna av sådana verksamheter år 2006 ingår i de totalintäkter som redovisas i tabell 3.5, där omsättningen då anges till 1 milj. kr.

I tabellerna 3.5 och 3.6 redovisas uppgifter om olika verksamheter i jordbruksföretagen. Många jordbrukare och deras familjemedlemmar har emellertid inkomster även från andra inkomstkällor, främst anställning utanför deras gårdar. SCB har undersökt omfattningen av sådana inkomster bland jordbrukare med minst 2 ha åker. Med hjälp därav kan sådana inkomster i jordbrukarhushållen i Oxelösunds kommun uppskattas till sammanlagt omkring 1,1 milj. kr. Det är främst i de mindre företagen som dessa inkomster kan vara stora.

4. Livsmedels- och skogsindustri

Enligt SCB:s företagsregister fanns år 2006 i kommunen 1 arbetsställen med livsmedelsförädling och 2 arbetsställen med förädling av skogsråvara. I tabell 4.1 visas hur många personer som sysselsattes i kommunens livsmedels- och skogsindustri.

Tabell 4.1. Antal sysselsatta i livsmedels- och träförädling år 2006

	<i>Kom- munen</i>	<i>Hela länet</i>	<i>Hela riket</i>
Slakterier och charktillverkning	0	360	14 280
Mejeritillverkning	0	260	7 620
Annan livsmedelsindustri	10	740	36 680
<i>S:a livsmedelstillverkning</i>	<i>10</i>	<i>1 360</i>	<i>58 580</i>
Trävaruindustri	10	420	39 600
Massa- och pappersindustri	0	10	37 168
<i>S:a träindustri</i>	<i>10</i>	<i>430</i>	<i>76 768</i>

5. Jord- och skogsbrukets sysselsättningseffekter

Antalet sysselsatta i kommunens jord- och skogsbruk år 2006 motsvarade endast 0 % av samtliga sysselsatta. De gröna näringarna skapar emellertid omfattande sysselsättning i andra näringsgrenar. Inräknat alla direkta och indirekta effekter är de basen för 4 % av sysselsättningen i kommunen.

I tabell 5.1. på följande sida redovisas jordbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter år 2006. Procenttalen visar andelarna av samtliga sysselsatta i kommunen (5 500 personer). Till sysselsatta i jordbruk räknas förutom jordbrukare och deras anställda även verksamma i vissa servicenäringar till jordbruket, t.ex. maskinstationer, husdjursföreningar m.m.

Tabell 5.1. Jordbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter år 2006

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>
Jordbruk och trädgård	0	0,0	2 180	1,9	66 200	1,5
Livsmedelsindustri	10	0,2	1 360	1,2	58 580	1,3
Annan indirekt sysselsättning	60	1,1	1 840	1,6	89 230	2,0
<i>Summa i produktionen</i>	<i>70</i>	<i>1,3</i>	<i>5 380</i>	<i>4,7</i>	<i>214 010</i>	<i>4,8</i>
Inducerad sysselsättning	30	0,5	3 180	2,8	128 700	2,9
<i>Totalt</i>	<i>100</i>	<i>1,8</i>	<i>8 560</i>	<i>7,5</i>	<i>342 710</i>	<i>7,7</i>

"Annan indirekt sysselsättning" avser sysselsatta hos underleverantörer i produktionskedjans tidigare led, t.ex. foder-, maskin- och förpackningsindustri, åkerier etc.

"Inducerad sysselsättning" uppstår i kommunala verksamheter och lokalt näringsliv beroende på att företagare och anställda i livsmedelskedjan och deras underleverantörer bildar underlag för lokala servicenäringar, t.ex. detaljhandel, lokaltrafik, vård och omsorg, skolor.

I Tabell 5.2 redovisas skogsbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter. Till sysselsatta i skogsbruk räknas förutom skogsarbetare även anställda plantskolor m.m. samt en del självverksamma skogsägare. De flesta av de sistnämnda arbetar dock i skogen för liten del av året för att räknas in. Många av dem är även jordbrukare och redovisas därför i Tabell 5.1.

Tabell 5.2. Skogsbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter år 2006

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>
Skogsbruk	0	0,0	640	0,6	28 150	0,6
Skogsindustri	10	0,2	450	0,4	75 020	1,7
Annan indirekt sysselsättning	80	1,5	1 580	1,4	97 800	2,2
<i>Summa i produktionen</i>	<i>90</i>	<i>1,7</i>	<i>2 670</i>	<i>2,4</i>	<i>200 970</i>	<i>4,5</i>
Inducerad sysselsättning	30	0,5	1 580	1,4	117 330	2,6
<i>Totalt</i>	<i>120</i>	<i>2,2</i>	<i>4 250</i>	<i>3,8</i>	<i>318 300</i>	<i>7,1</i>

I Tabell 5.3 redovisas jord- och skogsbrukets sammanlagda sysselsättningseffekter i Oxelösunds kommun. Sammantaget är de gröna näringarna basen för 4 % av sysselsättningen i kommunen, varav 2,9 % i produktionen (direkt och indirekt) och 1,1 % i detaljhandel, kommunal service m.m. (s.k. inducerad sysselsättning, se ovan).

Tabell 5.3. Jord- och skogsbrukets sammanlagda direkta och indirekta sysselsättningseffekter år 2006

	<i>Kommunen</i>		<i>Hela länet</i>		<i>Hela riket</i>	
	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>	<i>Antal</i>	<i>% av totalt</i>
Jord- och skogsbruk	0	0,0	2 820	2,5	94 350	2,1
Livsmedels- och skogsindustri	20	0,4	1 810	1,6	133 600	3,0
Annan indirekt sysselsättning	140	2,5	3 420	3,0	187 030	4,2
<i>Summa i produktionen</i>	<i>160</i>	<i>2,9</i>	<i>8 050</i>	<i>7,2</i>	<i>414 980</i>	<i>9,3</i>
Inducerad sysselsättning	60	1,1	4 760	4,2	246 030	5,5
<i>De gröna näringarna totalt</i>	<i>220</i>	<i>4,0</i>	<i>12 810</i>	<i>11,4</i>	<i>661 010</i>	<i>14,8</i>
Total sysselsättning i samliga näringsgrenar	5 500	100,0	112 170	100,0	4 454 240	100,0

I kommunen finns inte något jord- eller skogsbruk. Trots detta finns det indirekt sysselsättning till dessa näringar. Det innebär att de gröna näringarna i andra kommuner skapar sysselsättning även i Oxelösund.pdf.

Något om beräkningsmetoder och källor

Beräkningsmetoder

Beräkningarna av jordbrukets intäkter i kommunerna har utgått från rikssiffror enligt jordbruksverkets EAA-kalkyl. Dessa har sedan fördelats regionalt med hjälp av uppgifter om arealer, djur, avkastningar etc. i län och kommuner. Skogsbrukets intäkter har beträknats genom att skogsavverkningar i länen med fördelning på ägare har fördelats på kommuner med ägarfördelade skogsarealer.

Sysselsättningen i kommunerna har utgått från Nationalräkenskapernas branschfördelade beräkningar på riksnivå. Dessa har sedan fördelats på kommuner med hjälp av branschfördelade kommunsiffror enligt RAMS (se nedan).

Jord- och skogsbrukets sysselsättningseffekter har i ett första steg beräknats på riksnivå med s.k. input/outputteknik. En stor del av den indirekta sysselsättningen har kommunfördelats med ledning av vissa branschers kommunfördelning. Det gäller t.ex. livsmedels- och skogsindustri, jordbruksmaskinindustri m.m. Övrig indirekt sysselsättning, t.ex. åkerier, har fördelats regionalt i proportion till deras regionala fördelning, men med vissa hänsynstaganden till primärproduktionens och förädlingens fördelning.

Källor

- Nationalräkenskaperna (NR), Statistiska Centralbyrån
- Registerbaserad sysselsättningsstatistik (RAMS), Statistiska Centralbyrån
- EAA - ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn, Jordbruksverket
- Tätortsstatistik, senast avseende år 2005, Statistiska Centralbyrån
- Företagsregistret, Statistiska Centralbyrån
- Lantbruksstatistiken, Jordbruksverket

Uppgifter från dessa källor finns att tillgå på www.scb.se och www.sjv.se.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Mats Reidius, LRF, 08-787 53 02
mats.reidius@lrf.se